

Socialnämnden

För kännedom:
Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktiges presidium

Revisionsrapport: Grundläggande granskning

KPMG har på uppdrag av kommunens revisorer genomfört grundläggande granskning för att bedöma om nämnden har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

Revisionen önskar att socialnämnden lämnar synpunkter på de slutsatser som finns redovisade i rapporten senast den 25 april 2019.

Av svaret bör det framgå vilka eventuella åtgärder som ska vidtas och när de beräknas vara genomförda.

För Ånge kommuns revisorer

Roger Sundin
Ordförande

Alf Hallén
Vice ordförande

Grundläggande granskning - socialnämnd

Revisionsrapport

Ånge kommun

KPMG AB

2018-12-18

Antal sidor 9

Ånge kommun

Grundläggande granskning - socialnämnd

2018-12-18

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	2
2.1	Syfte och revisionsfråga	2
2.2	Avgränsningar	2
2.3	Revisionskriterier	3
2.4	Ansvarig nämnd	3
2.5	Projektorganisation/granskningsansvarig	3
2.6	Metod	3
3	Enkät – resultat	4
3.1	Kommentarer till granskning år 2017	4
3.2	Målstyrning	5
3.3	Ekonomistyrning	6
3.4	Uppföljning av intern kontroll	6
4	Risker och hot identifierade av nämnden	7
5	Kompletterande frågor	8

1 Sammanfattning

Kommunallagen ger uttryck för att revisorerna årligen ska granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområde.

Grundläggande granskning är den granskning som varje år genomförs avseende styrelse och nämnder. Den grundläggande granskningen är till sin karaktär en löpande insamling av fakta och iakttagelser. Granskningen ska ge underlag för att bedöma styrelsens och nämndernas styrning, uppföljning och kontroll, säkerhet i redovisnings-system och rutiner samt måluppfyllelse, för att kunna uttala sig i ansvarsfrågan.

Vår sammanfattande bedömning är att det finns områden där nämnden behöver se över och formalisera styrning och uppföljning.

Vi rekommenderar socialnämnden:

- att gå igenom resultatet av enkäten tillsammans med våra slutsatser.
- att se över styrning och uppföljning mot kommunfullmäktiges mål, se avsnitt 3.2.
- att förstärka arbetet mot en ekonomi i balans, se avsnitt 3.3.
- att se över arbetet med intern kontroll, se avsnitt 3.4.

2 Inledning/bakgrund

Kommunallagen ger uttryck för att revisorerna årligen ska granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområde.

Grundläggande granskning är den granskning som varje år genomförs avseende styrelse och nämnder. Den grundläggande granskningen är till sin karaktär en löpande insamling av fakta och iakttagelser. Granskningen ska ge underlag för att bedöma styrelsens och nämndernas styrning, uppföljning och kontroll, säkerhet i redovisnings-system och rutiner samt måluppfyllelse, för att kunna uttala sig i ansvarsfrågan.

2.1 Syfte och revisionsfråga

Det övergripande syftet med den grundläggande granskningen är att bedöma om styrelse och nämnder har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning uppföljning och kontroll av verksamheten.

I årets grundläggande granskning har ledamöterna i styrelse och nämnder fått frågor skickat till sig via en webbenkät. Revisorerna har vid träff med respektive styrelse och nämnd ställt kompletterande samt samlat in underlag som styrker svaren i enkäten.

Informationen från träffar med nämnden beaktas även vid revisionernas riskanalys inför år 2019.

2.2 Avgränsningar

Grundläggande granskning till den del som avser delårsbokslut och årsbokslut redovisas i särskilda rapporter.

Ånge kommun

Grundläggande granskning - socialnämnd

2018-12-18

2.3 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller

- kommunallagen

2.4 Ansvarig nämnd

lakttagelserna i denna rapport avser socialnämnd.

Rapporten är faktakontrollerad av Socialchef.

2.5 Projektorganisation/granskningsansvarig

Granskningen har utförts av Oskar Nordmark, kommunal revisor under ledning av Lena Medin, kundansvarig och certifierad kommunal revisor.

Kommunens revisorer har deltagit i träffar med nämnden.

2.6 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Enkät till samtliga ledamöter
- Intervjuer med presidiet
- Dokumentstudier av underlag erhållits av styrelsen/nämnden.

3 Enkät – resultat

Vi har erhållit svar av 10 av nämndens 14 ledamöter och ersättare.

Vi rekommenderar att nämnden går igenom resultatet av enkäten tillsammans med våra slutsatser.

3.1 Kommentarer till granskning år 2017

Arbetet med mål i socialnämnden har olika syften. Några mål är kortsiktiga och mäts därefter med kortare intervall. Andra mål är långsiktiga och nationella. Då använder sig socialnämnden av nationella mätningar för att över tid kunna arbeta strategiskt och dessutom kunna jämföra sig med andra kommuner. Nationella mätningar är svåra och omständliga att utföra på egen hand. Det förs alltid en diskussion i socialnämnden innan val av mätetal beslutas. Socialnämnden anser även att långsiktiga mål är att föredra. Många mål kräver förändrade arbetsätt och resurser. Däremot redovisas t ex hemtjänstens mål med kontinuitet i separata ärenden vilket har bäring för målet. Ett exempel är återkommande uppföljning av hemtjänsten.

Enligt Ånge kommuns styrprocess skall: Målen ge en bild av vart vi ska eller ett önskat tillstånd/en beskrivning av vad vi ska uppnå på vägen mot visionen. Målen ska vara mätbara och påverkbara under mandatperioden Mått (mätning av måluppfyllnad) Måtten ska ge en god bild av i vilken utsträckning målen uppfyllts. Här ska verksamheterna sträva efter att ha ett fåtal prioriterade mått (nyckeltal) men tillräckligt många för att ge en rättvisande bild. Ofta behövs både kvantitativa och kvalitativa mått. Dessutom bör måtten vara jämförbara med andra kommuners resultat, över tid.

Socialnämnden anser att dessa kriterier uppfylls.

Socialnämnden har varje nämndsmöte en separat uppföljning av utfall och prognos där varje tjänstemans ansvarsområde genomlysas och diskuteras. Däremot har det inte lika tydligt framgått i protokollen, vilket förbättrats under 2018. Socialnämnden har även förbättrat information tydligare för områden som avviker i resultat genom att lyfta ut dessa som separata ärenden. Ett exempel är uppföljning av SÄBO. Socialnämnden anser därför att detta uppfylls.

Inför framtagandet av internkontroll görs en risk och konsekvensanalys men detta underlag saknas i protokollen. Däremot finns dokument som styrker detta. Diskussioner har förts i Socialnämnden om vart största riskerna finns i verksamheten. Socialnämnden inför 2018 påbörjat ett utvecklingsarbete. Internkontrollen har utförts på tjänstemannanivå men ej följts upp på ett tillfredsställande sätt i Socialnämnden. Socialnämnden har påbörjat införandet av nytt arbetsätt enligt kommunövergripande riktlinjer.

Kommunstyrelsen har nyligen fastställt riktlinjer för internkontroll kopplade till kommunens regler för internkontroll. Även mer detaljerade manualer för det nya arbetsättet är framtagna. Införande av arbetsätt med internkontroll pågår fortfarande och omfattar både styrelsen och nämnderna.

3.2 Målstyrning

1	Har nämnden/styrelsen tolkat mål och uppdrag från fullmäktige och brutit ned dessa så att de fungerar som styrsignaler till verksamheten	Antal			
		Ja	Nej	Delvis	Vet ej
1.1	Har nämnden/styrelsen fastställt målen	10			
1.2	Har nämnden/styrelsen konkretiserat målen så att de är mätbara	8		2	
1.3	Följer nämnden/styrelsen upp hur målen utvecklas under året? ¹	10			
1.4	Har nämnden/styrelsen beslutat om åtgärder/analys vid avvikelser	8		2	

Såsom vi uppfattar arbetar nämnden utifrån de mål som anges för nämnden i Mål och prioriteringar².

Kommunfullmäktige har fastställt tre övergripande mål

- Levande näringsliv
- Utbildning och kompetensförsörjning
- Det goda livet

Nämndens fem mål hör till det övergripande målet "Det goda livet". Målen följs upp vid tertiärrapporterna, delårsbokslutet per 31 augusti samt årsbokslutet.

Vi har tagit del av tertiärrapport 1 samt delårsbokslutet. Där konstateras att merparten av de mätvärden som är presenterade i delårsrapporten inte bedöms uppnås vid årsskiftet.

Vid revisorernas träff med Socialnämnden den 27 november kommenterade nämnden målen för verksamheten.

Kommentarer

Vi ser positivt på att målen är mätbara, vi konstaterar däremot att merparten av målen endast följs upp på årsbasis. Därmed saknar nämnden möjligheten att vidta åtgärder under året. Uppföljningen blir således endast en form av efterkontroll.

Vi anser att nämnden regelbundet behöver följa upp att aktiviteterna genomförs samt deras effekt på det övergripande målet. Även utfallet för målvärdet bör regelbundet följas upp. Om aktiviteterna inte är effektiva och/eller om målen inte bedöms uppnås bör nämnden fatta beslut om måluppfyllande åtgärder. Vi rekommenderar därför att nämnden ser över styrning och uppföljning mot kommunfullmäktiges mål.

² Fastställd av kommunfullmäktige 2017-06-12, § 46 och 2017-11-27, § 89
Grundläggande granskning rapport Ånge socialnämnd .docx

3.3 Ekonomistyrning

2	Har nämnden/styrelsen en ekonomistyrning samt ekonomisk uppföljning och rapportering	Antal			
		Ja	Nej	Delvis	Vet ej
2.1	Har styrelsen/nämnden fastställt budget för verksamheten?	10			
2.2	Följer nämnden upp ekonomin och upprättat prognoser under året? ³	10			
2.3	Fattas beslut om åtgärder vid avvikelser	7		2	

Nämnden antog 2017-12-21 en detaljbudget för år 2018⁴.

Vi har tagit del av uppföljningen av ekonomin per augusti månad. Fram till och med augusti månad hade socialnämnden ett underskott för perioden på drygt 6 mnkr. Nämnden bedömde att det är svårt att bedöma prognos för helåret. Nämnden har beslutat om åtgärder för att minska underskottet och innebär bland annat minskningar av antalet SÄBO platser.

Vid faktakontrollen framför socialchefen att en orsak till underskottet är att det genomförts ett omtag av arbetsmodellen (smartare bemanning) som inneburit kostnader för extra resurser samt inneburit övertid och höga sjukskrivningstal.

Kommentar

Nämnden har antagit åtgärder men vi konstaterar att dessa inte är tillräckliga för att klara innevarande års budget. Vi är oroad över bristande budgetföljsamhet och rekommenderar att nämnden utvecklar metoder för att ta fram säkra prognoser.

Vi rekommenderar att nämnden förstärker arbetet mot en ekonomi i balans.

3.4 Uppföljning av intern kontroll

3	Finns ett systematiskt arbete med intern kontroll avseende såväl verksamheten som redovisning	Antal			
		Ja	Nej	Delvis	Vet ej
3.1	Finns det en fastställd årlig plan för uppföljning av den interna kontrollen?	10			
3.2	Är internkontrollplanen ett resultat av genomförd risk- och väsentlighetsanalys?	7		3	
3.3	Rapporteras resultat från arbetet med intern kontroll till nämnden/styrelsen	10			
3.4	Fattas beslut eller ges direktiv vid konstaterade avvikelser/brister ⁵	8		1	1

³ En ledamot har till fråga 2.1 kommenterat att det vid varje nämndsmöte är ekonomichef eller ekonomiassistent närvarande och diskuterar tillsammans med nämnden om eventuella oklarheter och ger förklaringar vid behov

⁴ §151

⁵ En ledamot har till fråga 3.4 svarat att nämnden följer upp fallskador med anledning av tidigare avvikelserrapportering

2018-12-18

Nämnden fastställde 2018-02-27 en internkontrollplan men ålade verksamheten att fortsätta handlägga ärendet⁶. Internkontrollplanen har utgjorts av en riskanalys där samtliga områden bedömts. Det framgår även när kontrollerna ska genomföras.

Vi har tagit del av den uppföljning som skett under det första tertialet samt per delår. På en av de av de fyra punkterna som rapporterar nämnden en större avvikelse, en mindre avvikelse samt en punkt som ej utförts. Den större avvikelsen gäller punkten brist på personal där socialnämnden inte lyckats med rekryteringen av en enhetschef inom IFO samt en arbetsterapeut och en sjukgymnast. Socialnämnden har vidtagit en rad åtgärder för att lösa rekryteringsproblematiken. Den mindre avvikelsen gäller bristande läkemedelshantering där avvikelserna för första halvåret 2018 hade ökat med 32 % jämfört med första halvåret 2017. Socialnämnden påtalar att det inte skett någon innehållsanalys av avvikelser ännu. Gällande den ej genomförda punkten att brukare faller och skadar sig har personalutbildningen för fallförebyggande ännu inte ägt rum men kommer att påbörjas under hösten 2018.

Kommentarer

Enligt det svar som lämnades på 2017 års grundläggande granskning konstaterar vi att arbetet med internkontroll ännu inte implementeras.

Vi anser att risk- och väsentlighetsanalysen bör utgå från verksamheternas processer och de kontroller som redan är inarbetade i processernas styrning. Brister eller avsaknad av inarbetade kontroller i processerna som är funktionella och effektiva kan därigenom upptäckas och åtgärdas i förebyggande syfte. Uppföljningen av intern kontroll avseende kontrollmoment bör därför vara inriktad på att kontrollera följsamhet till de redan inarbetade kontrollerna i processerna samt identifiera brister i dessa kontroller.

Vi är tveksamma till om det som nämnden valt att följa upp är faktiska kontrollmoment, och anser att flera av punkterna mer har karaktären av rapportplan än uppföljning av intern kontroll.

Vi rekommenderar nämnden att se över arbetet med intern kontroll.

4 Risker och hot identifierade av nämnden

En risk som nämnden påtalar är bland annat lokalutredningen som anses vara viktig för socialnämndens fortsatta planering och effektivisering. Samtidigt som det ekonomiska läget inte tillåter nämnden att kunna arbeta långsiktigt på grund av att ekonomin endast räcker till den verksamhet som är direkt lagstyrd. Utöver detta anser nämnden att en stor risk är ökningen av antalet äldre vilket kräver ökade vårdinsatser, boenden och omsorg. Även antalet barn som är i behov av kontaktfamiljer ökar, tillsammans med att efterfrågan på andra boendeformer ökar.

⁶ 2018-02-27, § 23

5 Kompletterande frågor

4	Hur fungerar nämndens arbete					
		Mycket dåligt	Dåligt	Medel	Bra	Mycket bra
4.1	Hur fungerar nämndens arbete?			1	7	2

Nämndens ledamöter har även fått ta ståndpunkt till följande frågor:

Hur upplever du nämndens närvaro och deltagandegrad på nämndens ersättare?

Svar:

Nämnden upplever att både närvaron och deltagande i regel är bra, både för ordinarie ledamöter och ersättare.

Är beslutsunderlagen tillräckliga?

Svar:

Gällande beslutsunderlagen upplever somliga att beslutsunderlagen kan bli bättre då de ofta får begära in kompletteringar och muntliga genomgångar för förtydliganden. Övriga anser att underlagen är tillräckliga.

Hur upplever du nämndens dialog och debattklimat?

Svar:

Nämnden upplever att det överlag är ett bra debattklimat där det råder öppenhet och förståelse för varandra.

Hur upplever du initiativtagandet från ledamöterna?

Svar:

Initiativtagandet inom nämnden upplevs i regel som bra men engagemanget skulle kunna höjas, likaså ifrågasättandet. Nämnden upplever att initiativen från ledamöterna blir gradvis bättre med tiden men det upplevs som att tidsbrist leder till svårigheter i nytänkande, organisationsutveckling samt effektiviseringar.

Samtliga ledamöter har svarat att nämnden följer upp fattade beslut.

Ånge kommun

Grundläggande granskning - socialnämnd

2018-12-18

2018-12-18

KPMG AB

Oskar Nordmark
Kommunal revisor

Lena Medin
Certifierad kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.